

Vanhecke, Johan (2021), *Voor moedertaal en vaderland. Hendrik Conscience. Biografie*. Antwerpen, Vrijdag. 568 blz.

Voor moedertaal en vaderland is, aldus de al te bescheiden auteur, een verderzetting van het onvoltooide werk van Karel Wauters. Dat het biografisch materiaal over Conscience tot 1869 uiterst karig, om niet te zeggen nagenoeg onbestaande is – Conscience heeft na de dood van zijn beide zoons zijn archief verbrand – maakt de verdienste van de auteur alleen maar groter.

Het boek is zeer verzorgd uitgegeven, met harde kaft, prachtig ingebonden. Het kaftontwerp is zeer geslaagd. De keuze voor sepia en bruin in combinatie

met de vaalgele letters oogt magnifiek. De kleurenkatern is vakkundig afgedrukt. Er is gekozen voor een rustig en klassiek lettertype dat aangenaam leest. De noten zijn gelukkig doorgenummerd. In heel wat biografieën begint de nummering opnieuw per hoofdstuk en tot overmaat van ramp ontbreekt bij de eindnoten of bovenaan de tekst de vermelding van het hoofdstuk in kwestie. Dat leidt tot eindeloos geblader. Dankzij de doornummering valt dat heen en weer bladeren in dit boek geweldig mee. Ik ben een voorstander van voetnoten, maar ik weet dat uitgevers daar tegenwoordig een hekel aan hebben. Net alsof het boek een koper meer zal vinden omdat de bladspiegel overal gelijk is en niet 'verstoord' wordt door voetnoten. Dat terzijde.

De indeling in drie delen ligt om geografische redenen voor de hand, maar is evenwichtig uitgewerkt. Dat de hoofdstukken ongeveer allemaal even lang zijn, maakt het lezen aangenaam. Het slotpleidooi is fantastisch. De argumenten zijn stuk voor stuk correct, doordacht, ter zake en krachtig geformuleerd. De auteur heeft alles wat over Conscience verteld en gefantaseerd is, gecheckt en dubbel gecheckt en is er op die manier glansvol in geslaagd om tal van mythes te ontkrachten.

Het vlotst lezen – althans voor mij – de hoofdstukken over de jeugdjaren – die kende ik immers al uit Consciences *Geschiedenis mijner jeugd* – en de delen over Kortrijk en Brussel. In de Antwerpse perikelenperiode komen zoveel namen van personen en verenigingen, veranderingen, twisten, ruzies en verhuizingen voor dat het me soms duizelde en dat ik alles moest laten bezinken alvorens verder te lezen. Het boek is in ieder geval een stimulans om nog meer van Conscience te lezen.

In het boek komen heel wat Franstalige citaten voor en het is jammer dat ze niet vertaald zijn. Voor een Noord-Nederlands publiek is dat een onoverkomelijke barrière. Jammer is voorts dat de auteur bij dag en maandaanduiding al te zelden een jaartal vermeldt. Dikwijls gebeurt dat slechte één keer aan het begin van een hoofdstuk, maar na een paar bladzijden ben je als lezer dat jaartal kwijt, en dan wordt het zoeken en bladeren. Voor het eindresultaat, echter, zoals gezegd, niets dan lof!

Houden

Philip Vermoortel

06-2021